

ISOLATION

I CELLE

168

Mona oplevede de fire uger i isolation i Vestre Fængsel, som en meget barsk tid.

AF Stig Nielsen

Mona Nielsen blev anholdt i sit hjem og kørt på Bellahøj politistation, hvor hun blev indsat i en celle med en briks, uigennemgængelige ruder og en højtaler oppe i hjørnet.

»Jeg har aldrig været anklaget for noget før, så det var virkelig et stort chok for mig.«

Også Monas bror og et par venner blev fængslet. Anklagen lød på afpresning. Mona som på det tidspunkt var 28 år og har to børn, var mistænkt for at være bagmand i sagen »Politiet sagde, at jeg stod til seks års fængsel.«

Efter afhøring om natten blev hun dagen efter fremstillet i dommervagten. Dommeren gav hende 14 dage i isolation, en periode der kunne forlænges. Hun blev kørt til afdeling syd i Vestre Fængsel, som er isolationsafdelingen og indsat i celle nr. 168.

Mona oplevede, hvad der endte med at være fire uger i isolation i Vestre Fængsel, som en meget barsk tid: »Jeg blev dårlig og utilbøjelig af at sidde i isolation. Jeg mistede evnen til at overskue tingene og kunne ikke huske eller samle tankerne. Det er ikke sjældent, når man i 22½ af døgnet sidder alene i sin celle, og de sidste 1½ time primært bruges til bad, toiletbesøg og gårdture, der også foregår i ensomhed.«

Efter Vestre Fængsel blev hun overført til Arresthuset i Køge, hvor hun sad to uger i fællesskab.

I Arresthuset i Køge har de ingen adskilt kvindeafdeling, og der sidder næsten ingen kvinder i Arresthuset. På det tidspunkt hvor Mona sad der, var der 42 mandlige fanger og to kvinder. Da kvinderne ikke må gå i cellefællesskab med mændene, dvs. at man kan besøge hinanden i cellen et par timer om dagen, betyder det faktisk, at kvinderne sidder i isolation det meste af tiden.

Udenfor cellerne var fangerne sammen på fællesarealerne hver fjerde dag, hvilket Mona heller ikke var begejstret for: »Jeg var ved at dø af angst, fordi jeg blandt andet sad sammen med voldtrægtsforbrydere og langtidsfanger. Jeg tænkte, det her kan jeg slet ikke magte. Det er fuldstændigt absurd at sætte en kvinde i den situation. Det er i det hele taget meget specielt at være kvinde og indsat, især i isolation. På isolationsgangen er både ansatte og indsatte mest mænd.«

BEGRÆNSET KONTAKT

I isolation har du ret til en halv times besøg af pårørende om ugen. Men ofte kan man få en time, hvis der er ressourcer til det. Besøgene er overvågede. Dvs., du sidder, i et lille bitte betingelse lokale sammen med dine pårørende, mens to politimænd sidder og ander dig i nakken. Jeg så vel mine pårørende fem tilersammenlagt i de seks uger.«

Udover de pårørende og fængselsbetjentene bestod den menneskelige kontakt for Mona primært af et par samtaler med en sygeplejerske og en læge. »Deres primære opgave er at hjælpe dig af det fysiske, men der er ingen tvivl om, at de også tager sig af det psykiske aspekt. Isolationsfængslede er ofte i stor risiko for at begå selvmord eller blive psykotiske, depressive og aggressive.«

I 2002 oplevede Mona Nielsen på egen krop hvordan det er at være isolations- og varetægtsfængslet i dagens Danmark. Den oplevelse har hun svært ved at ryste af sig.

Mona fortæller endvidere, at den eneste, man må tale i telefon med er ens advokat, og at al brevkorrespondance bliver læst igennem og censureret af politiet.

»Jeg var angst hele tiden, meget ked af det og led under den fuldstændige afsondrethed fra andre mennesker, aktiviteter og stimulation.«

Der er mulighed for at komme i motionsrum en time om ugen, ligesom der kan lånes bøger på biblioteket. »Den første uge havde jeg ingenting, kun et fjernsyn, og der sad jeg så i 24 timer i døgnet og gloede på nogen vægge og gloede på fjernsynet. Det kan godt være, at det måske ikke lyder så forfærdeligt, men det ER forfærdeligt.«

»For mig gik der 14 dage, før der kom en dame og tilbød mig celloarbejde. Det består af noget meget monotomt som at samle klips eller rawplugs eller lave små bitte skilte til supermarkeder eller hvad ved jeg, og jeg regnede ud, at hvis jeg arbejdede 10 timer om dagen, så kunne jeg tjene 8 kr. Så var der noget, man kunne tjene lidt mere på, så jeg kunne måske komme op på 16 kr. for 10 timers arbejde ved celloarbejde.«

INGEN ERSTATNING

Da Monas sag kom for retten blev både hun og hendes bror frikendt.

Mona fortæller, at hun har fået afvist sin erstatning for tiden i isolation, da hun havde valgt at benytte sig af sin ret til ikke at udtale sig til politiet ved sit første forhør.

»Hvis jeg havde fået erstatning, ville der heller ikke have været tale om noget større beløb i forhold til tabt arbejdsfortjeneste og de psykiske mén en isolationsfængsling giver«, fastslår hun. Mona oplever, at hun, selvom hun er blevet frikendt og derfor har været uberettiget fængslet, dog alligevel straffes ved at få afvist sin erstatning.«

Tillige skal brugen af isolation ses i lyset af, at den benyttes over for mennesker, der endnu ikke er dømt, mennesker der skal anses for ikke-skyldige til andet er bevist. Frihedsberøvelse er et alvorligt indgreb i vores grundlæggende rettigheder. Ydermere har varetægtsfængslingen også en lang række økonomiske, erhvervs-mæssige og sociale konsekvenser. Disse store konsekvenser bør medføre skrappe krav til, hvornår og hvor længe man må varetægtsfængsle og isolere mennesker og under hvilke forhold.

Jeg har oplevet, at de gældende regler ikke bliver fulgt, og at de rettigheder, jeg har, og dermed har benyttet mig af, kan blive brugt mod mig. Det er bekymrende!«

Hun har langt fra lagt sagen bag sig: »Lige nu mens vi sidder her og snakker, sidder der mennesker i Vestre Fængsel og oplever lige de her ting. De, som oftest udsættes for det her, er mennesker, som i forvejen er i en udsat social situation. Samtidig sidder der familier og venner udenfor, og de rammes ofte lige så hårdt som den indsatte. Min familie led meget under uvisheden og den manglende kontakt. De følte sig magtesløse. I dag er vi alle stadig dybt mærkede af oplevelsen.«

ONSDAG UGE 5

»Det begynder at gå op for mig, hvor belastet jeg er af isolationen. Jeg lider af en heftig klaustrofobi der hamrer på mit sind konstant. Jeg har problemer med at formulere mig og mine tanker er usammenhængende. Jeg kan ikke huske noget, hvad dag det er, hvornår jeg blev arresteret, alle detaljer, alle beskeder og regler, hvor jeg lægger mine ting, hvad jeg skal spørge om osv. forsvinder for mig. Mine hænder sitrer konstant, tit bryder det ud i en rysten, som forplanter sig i hele min krop. Jeg har altid ondt i hovedet, i maven og i ryggen. Jeg græder tit - er altid lige på nippet til at bryde sammen. Har en konstant stikkende angst, der tilslører min dømmekraft, mit verdensbillede.

Det er svært for mig at være tæt på andre, at se folk i øjnene, at tale med dem. De få gange en betjent er kommet til at røre ved mig, brænder det i mig og jeg trækker mig forskrækket væk. Jeg føler mig forurenede, inficeret med kulde, had og foragt. Jeg er rastløs og modløs og trænger til at tale med nogen!«

Uddrag af Monas dagbog

FAKTA

»Den seneste lovændring om isolationsfængsling fandt sted i juli 2000. Af kriminalforsorgens opgørelser ses, at antallet af isolationer af varetægtsfængslede allerede op til lovens ikrafttræden faldt ganske betydeligt, givetvis bl.a. grundet den megen mediemæssige opmærksomhed på daværende tidspunkt. (Fra 12,7% i juli 1999 til 7,7% i juli 2000. Herefter faldt tallene yderligere til 6,2% i juli 2001 og videre ned til 4,9% i juli 2002). Den faldende tendens gælder landet som helhed. MEN undersøges udviklingen særskilt for Københavns fængsler, herunder Vestre fængsel, er faldet slet ikke så markant som i resten af landet. ... Andelen af isolerede i Københavns fængsler er ca. dobbelt så stor som i landet som helhed.«

Citat fra bogen Retspolitiske udfordringer
(omtalt på side 28)